

Uprchlíci na stránkách československého tisku

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

multikulturní
centrum
praha

Zamyslete se nad následujícími otázkami:

1. Čtete noviny?

2. Jaké české nebo zahraniční noviny znáte?

3. Znáte nějaké druhy/typy článků, které můžete najít v novinách? (Například: úvodník, fejeton atd.)

Rozdělte se do dvojic a přečtěte si následující text.

O čem text pojednává?

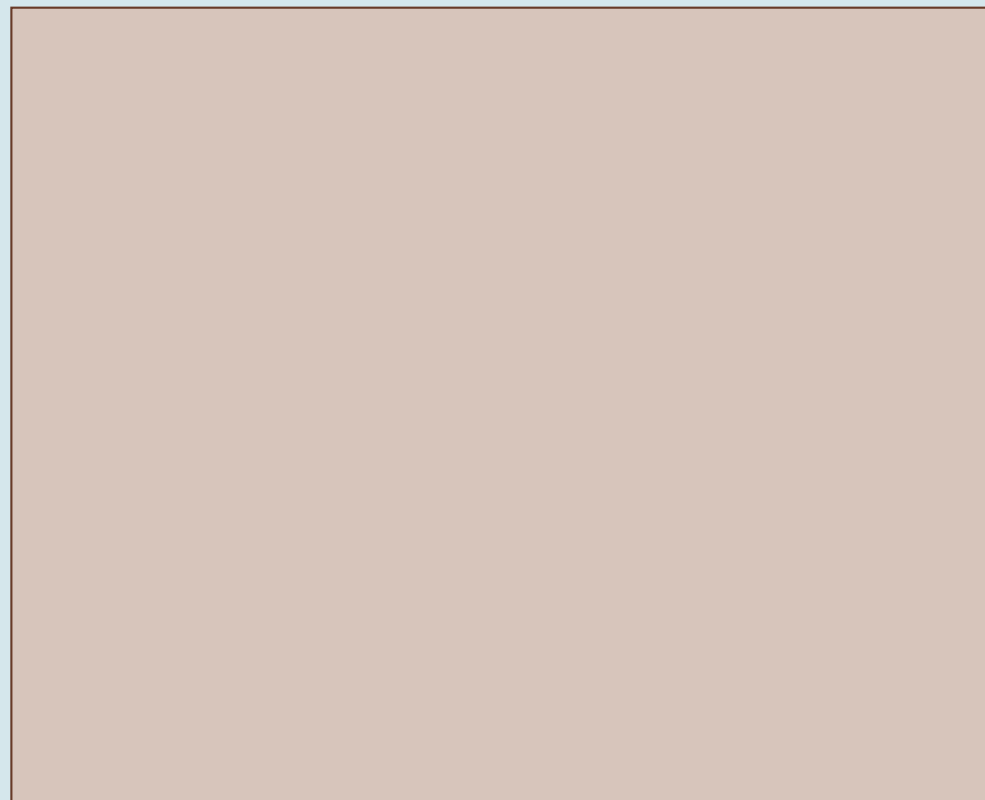
Shrňte obsah textu do 5–10 vět.

Uprchlíci na stránkách
československého tisku

TEXT

Pomocné otázky:

1. Kdo text napsal?
2. O jaké době a o kom text pojednává?
3. Jak na vás text působí?
4. Jaký vztah má autorka k tématu?
5. Jak měl text působit na čtenáře?

O AUTORCE

Přítomnost

do ba a lid é

Milena Jesenská:

Lidé na výspě

(Z osudů německých emigrantů.)

Úloha reportera se někdy podobá úloze hyeny. Obchází s notýskem a zapisuje si lidské útrapy, aby je sdělil novinám. Kdyby to dělal bez jiskřičky naděje, že jeho vytištěná slova pomohou, nestál by ani za podání ruky. Pro tuto naději se omlouvám všem, které jsem v posledních dnech vyhledala v jejich brlozích, za zvědavost svého vyptávání, jež jim musilo být bolestné a dotěrné. Musila jsem jim nutně připadat jako člověk s druhého, bezpečného břehu, který zapisuje s tužičkou v ruce míru jejich strádání. Stála jsem před nimi zahanbena, neboť mne očekával vlidný domov, práce a zítřek. Otřese-li se však jednou půda mého domova ničivým výbuchem, jako se otřásly domovy jejich, budeme pak pravděpodobně stát všichni proti společnému nepříteli — a doufám, že se znovu shledáme.

Kdo to jsou.

V Praze dnes žije celkem asi 3500 německých emigrantů. Podle svého sociálního složení nejsou jednotní. Jsou mezi nimi dělníci a řemeslníci, úředníci, zaměstnanci a intelektuálové. Většinu tvoří první kategorie, ze které pocházejí řadoví funkcionáři socialistických stran a odborových organizací, za nimi následují svobodná povolání a teprve potom úředníci a zaměstnanci. Ženy a děti tvoří asi pětinu. Politické složení je ovšem pestré, režim Třetí říše nepostihl jen komunisty a sociální demokraty. Je docela možné, že se dočkáme katolických a protestantských farářů, jak přecházejí hranice. Německá emigrace nepřišla k nám najednou, jako svého času ruští běženci. Ti první, kteří přešli hranice, přicházeli zdrceni, zdeptáni a někdy i zkrvaveni. Došli bez haléře, bez papíru, pěšky a několik dní bez jídla. Byli to političtí uprchlíci, dělníci, redaktori, spisovatelé, odboráři, většinou mladí chlapečci z německého hnutí socialistické mládeže. Mnoho se jich vrátilo, mnoho jich bylo v Říši pochytno, někteří snad přišli po druhé, mnoho jich už nikdy nikam emigrovat nebude. Ti, kteří domů rozhodně zpátky nemohli, zůstali.

Pak začali přicházet židovští emigranti a lidé, kteří byli v nebezpečí pro smíšená manželství, a pak tak zvaní Wirtschaftsemigranten (hospodářští uprchlíci), většinou židovští obchodníci a podnikatelé. Poslední přivezli s sebou peníze — jak, to je jejich věc — a žijí v republice bez podpory, neboť peněz lze zdolat i osamělost na výspě vyhoštění. Je zajímavé, že z celkového počtu 3500 je 2000, tedy většina takových emigrantů, kteří se neopírají o žádné komitě a nedostávají žádnou podporu.

Emigrantské kolektivy.

Snad bych měla podrobněji vylíčit nouzi, ve které žijí. Je strašná. Čtvrtina jich jsou nemocní, podvyživení jsou všichni. Nemohu se však zbavit dojmu, že tu je ještě něco horšího, než jejich dnešní bída. Dívala jsem se jim do tváří, mluvila jsem s nimi. Hovoří o svých osudech, jako mluví lidé po těžké nemoci k zdravému. Usmívají se a neříkají dohromady nic: protože co mají povídat a kde vzít slova? Ale ti lidé tu stojí, nesmějí pracovat, naslouchají, jak kape čas, stojí a čekají na zítřek.

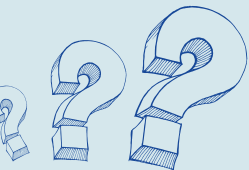
Myslím, že nezapomenu nikdy na tu mladou ženu s pěknými vlasy a krásným úsměvem, která stojí trochu vzdorovitě přede mnou a vypravuje: Ano, byla zatčena a dlouho vězněna. Zdali ji trýznili? Ne, ne, až na nějaké maličkosti. Co je to: maličkosti? Inu, rány pravitkem do hlavy, rány přes klouby. To že jsou maličkosti? — Ovšem — a zase ten nepopsatelný úsměv — ovšem, to jsou v Německu maličkosti. Máte dítě? Ano. A to zní docela tiše a docela tvrdě. Kde? V Německu. Máte o ně strach? Pokrčení ramen. Není to hrozné vědomí, že vám je tam vychovávají nacisté? „Cožpak ho mohu vzít sem? Jak? Kam?“ Ale to už je výkřik, skoro pláč. Jak si představujete budoucnost? Skloněná hlava mladé ženy se napřimuje, oči se na mne dívají docela pozorně, docela tiše a docela upřeně: Čekáme, až se budeme moci vrátit domů!

A dobročinnost usíná...

A čtyři roky emigrace není jenom bída a hlad, nouze, opuštěnost, samota, touha po domově a nucená žebrota, čtyři roky emigrace je také strašný, nesnesitelný duševní stav. Většinou jsou to mladí lidé. Dělníci i intelektuálové. Ti lidé ztrácejí možnost práce, vzdělání, vývinu. Ztrácejí kontakt se svým povoláním, visí ve vzduchoprázdne prostoru, ztrácejí podstatu života. Není to jen hlad, který vysílkuje, je to i úmorné a vyčerpávající čekání.

Jsou to cizí lidé, mluví cizí řečí, přišli z cizí země. Ale jedno máme společné: při slově hákový kříž se nám svírá srdce stejnými pocity. Tato hrstka vyhnanců nás může učit, co to hákový kříž je: jsou to živí svědci velkého násilí a mocné lži. Nosí svědectví na vlastní kůži zde mezi námi, a kdo z nás je jako Tomáš, který nevěřil, dokud se nepřesvědčil, může jít a může se jich prstem dotknout.

Jestliže Francie, Belgie a severské státy dovedly poskytnout německým emigrantům víc, než stanoví mezinárodní statut, najde a musil by se najít i u nás způsob, který by jim dal existenční a morální základ v rámci ženevské dohody, kterou Československo dosud neratifikovalo. Historie české emigrace je ještě příliš živá, aby naše svědomí mohlo být lhostejné.

Kdo byla Milena Jesenská?

Uprchlíci na stránkách
československého tisku

Byla talentovaná **novinářka, překladatelka a spisovatelka.**

Pro české čtenáře objevila a překládala z němčiny díla **Franze Kafky**. V třicátých letech byla jednou z předních přispěvatelek časopisu **Přítomnost**, který v letech 1938 až 1939 vedla. Přispívala ale i do **Národních listů, Lidových novin** a mnoha dalších novin a časopisů vycházejících mezi válkami.

Během druhé světové války se účastnila **protinacistického odboje** a pomáhala při emigraci řadě židovských rodin. Za tuto činnost byla následně uvězněna **v koncentračním táboře**, kde zemřela.

Po své smrti se také dočkala světového uznání za své znamenité **reportáže, svědectví a články** zaznamenávající ducha a problémy doby, ve které žila.

**Zůstaňte ve dvojicích.
Přečtěte si následující krátký text a odpovězte
na otázky.**

Uprchlíci na stránkách
československého tisku

TEXT

1. Jak na vás oba texty působily? Jak se vám líbily?

2. Jak se texty liší po formální stránce (délka, jazyk, obsažené informace)?

3. O jakých událostech texty informují? Liší se pohled autorů na události?

4. Jak mohly oba texty ovlivnit názor čtenářů?

Pět uprchlíků z koncentračního tábora.
Slaný. Četnictvo ve Slaném zadrželo pět emigrantů, kteří udávají, že uprchli z koncentračního tábora v Sasku. Ani jediný z nich nemá průkazů. Uprchlíci přišli ve zbědovaném stavu, bosí a otrhaní. Byli zatím dodáni do vazby okresního soudu ve Slaném a jejich údaje četnictvo ověřuje. Vše nasvědčuje tomu, že jde opravdu o štvance. ot

Pět uprchlíků z koncentračního tábora.

Slaný. Četnictvo ve Slaném zadrželo pět emigrantů, kteří udávají, že uprchli z koncentračního tábora v Sasku. Ani jediný z nich nemá průkazů. Uprchlíci přišli ve zbědovaném stavu, bosí a otrhaní. Byli zatím dodáni do vazby okresního soudu ve Slaném a jejich údaje četnictvo ověřuje. Vše nasvědčuje tomu, že jde opravdu o štvance. ot

Na základě předchozích textů přiřad'te charakteristiky k jednotlivým publicistickým žánrům. Pojmy mohou patřit jen k jednomu žánru, k oběma nebo k žádnému.

Uprchlíci na stránkách
československého tisku

TEXT STRUČNĚ INFORMUJE ADRESÁTA O TOM, CO SE UDÁLO.

OBSAHUJE TITULEK.

ČTENÁŘI POSKYTUJE CO NEJPŘESNĚJŠÍ OBRAZ TOHO, CO SE STALO.

TEXT OBSAHUJE ZÁKLADNÍ FAKTICKÉ INFORMACE: CO, KDO, KDY, JAK, PROČ.

JE OBJEKTIVNÍ, BEZ HODNOCENÍ AUTORA.

VYUŽÍVÁ POUZE MINULÝ ČAS.

MŮŽE BÝT POUŽITA CITACE Z VÝPOVĚDI.

DĚJ JE ZCELA VYMYŠLEN.

AUTOR OBVYKLE BÝVÁ ÚČASTNÍKEM DĚNÍ.

AUTOR MŮŽE VYJÁDŘIT SVÉ HODNOCENÍ.

OBSAHUJE MRAVNÍ PONAUCENÍ.

VYUŽÍVÁ SE NEUTRÁLNÍ JAZYK BEZ CITOVÉHO ZABARVENÍ.

V DĚJI VYSTUPUJÍ NADPŘÍROZENÉ BYTOSTI.

V TEXTU SE NEOBJEVUJÍ JENOM HOLÉ INFORMACE.

Reportáž (1. text)

Zpráva (2. text)

Konec hodiny

Uprchlíci na stránkách
československého tisku

Test

Líbila se ti hodina?

Test

Uprchlíci na stránkách
československého tisku

1. Jakým literárním žánrem jsou reportáž a zpráva?

- A)** Žurnalistický žánr.
- B)** Dramatický žánr.
- C)** Lyricko-epický žánr.

2. Co Milena Jesenská popsala v reportáži Lidé na výspě?

- A)** Popisovala život v německých koncentračních táborech.
- B)** Popisovala život v Československu v době hospodářské krize.
- C)** Popisovala život německých uprchlíků v Československu.

1. Úvodní fotka: Portrét Mileny Jesenské. [online]. Autor neuveden. [cit. 12. 8. 2021]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Milena_Jesensk%C3%A1#/media/Soubor:Milena_Jesensk%C3%A1.jpg / Přítomnost. Praha: František Borovský, 1937. roč. 14, č. 14, str. 679 (27. 10. 1937). / Lidové noviny. Brno: Vydavatelské družstvo Lidové strany v Brně, roč. 43, č. 522, str. 1 (18. 10. 1935).
2. Článek: Jesenská, Milena. Lidé na výspě. In: Přítomnost. Praha: František Borovský, 1937. roč. 14, č. 14, str. 684–687 (27. 10. 1937) – kráceno a graficky upravováno.
3. Článek: Pět uprchlíků z koncentračního tábora. In: Lidové noviny. Brno: Vydavatelské družstvo Lidové strany v Brně, roč. 43, č. 522, str. 7 (18. 10. 1935).